

Bondens uppgifter och ansvar inom påbudna system av myndigheter, styrelser, veterinärer osv.

Bondens yrke är det viktigaste i världen: att förse människorna med mat. Det innebär ju självfallet ett stort ansvar för befolkningens hälsa och välmående där bonden är den första länken i livsmedelskedjan. Sett ur ett mera egoistiskt bondeperspektiv så handlar det ju också om att konsumenterna ska ha förtroende för och köpa just våra produkter.

I Finland brukar vi räkna med tre nivåer för djurhållning och livsmedelsproduktion. Den första och grundläggande är lagstiftningsnivån. Den andra är en eftersträvd nationell nivå med högre krav än vad lagstiftningen förutsätter. Den tredje är livsmedelsförädlingsföretagens egna kvalitetskrav och -program med ännu högre målsättningar än den nationella nivån. Kvalitetsprogrammen kan ha krav på till exempel klimatundersökningar i djurställen, stränga utrymmeskrav och krav på dokumentation av produktionen.

Vi har en utomordentligt bra djursjukdomssituation i vårt land och därför en mycket låg medicinanvändning till exempel när det gäller antibiotika. Grunden till den goda situationen lades innan vårt EU-medlemskap tack vare aktiva insatser från förädlingsindustrin, i Finland långt ägd av bönderna och därigenom böndernas förlängda arm. När EU-lagstiftningen inte längre tillät oss att via lag skydda oss för till exempel salmonella så beslöt vi att bygga upp ett frivilligt system för att kunna hålla samma höga nivå. Därför grundades föreningen ETT, föreningen för skydd mot smittosamma djursjukdomar. ETT:s roll kan inte överskattas, alla seriösa företag verksamma på den finländska livsmedelsmarknaden har förbundit sig att följa deras regelverk. De viktigaste är positivlistan för foder, regler för import av djur, regler för karenstider vid utlandsresor och både förebyggande rådgivning och hjälp vid smittosamma sjukdomar. Kostnaderna för verksamheten bestrids i slutändan av bönderna via företagets medlemsavgifter till ETT.

Däremot har vi inte lyckats lika bra att enhetligt dokumentera och i marknadsföringen dra nytta av vår utomordentliga situation. För tillfället bygger vi upp en enhetlig nationell djurhälsovårdsstandard som kallas ETU. ETU är en systematiserad och dokumenterad djurhälsovårdsstandard som ska gå betydligt längre än lagstiftningen. Undersystemet Naseva är ett datasystem som ska försöka rationalisera och skapa ett enhetligt uppföljningssystem för läkemedelsbokföringen.

Om jag försökt ge en positiv bild av de ovannämnda systemen kan jag inte göra det samma med lagstiftningen kring våra stödsystem. När det gäller nötkreatursregistret har de senaste åren medfört krav och skärpningar i stödsanktionerna som är helt orimliga. Det samma gäller de nya övervakningskraven för EU:s så kallade tvärvillkor som nu har trätt i kraft för foder och medicinering och år 2007 börjar gälla även djurskyddsregler. Konsekvenserna av ett misstag står inte i någon som helst proportion till förseelsens art och undergräver därigenom bondens förtroende för myndigheterna.

Vad krävs då av bonden?

- nöj er inte med att uppfylla lagstiftningsnivåns krav, de är sällan produktionstekniskt och ekonomiskt optimala utan uttryckligen en miniminivå
- acceptera att nya uppföljningssystem kostar, nyttan av en god sjukdomsstatus är mångfaldig kostnaden för systemen
- bered er på att samhällets krav på dokumentation bara växer och vi själva ska försöka lära oss att dra nytta av uppföljningen i vår produktion.

Tack för intresset!